

გლობალიზაცია და პოსტსაბჭოთა

ქვეყნების ეკონომიკური ზრდა: ემპირიული ანალიზი

ბექა გურგენიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის დოქტორანტი*

სტატიაში ემპირიულად გაანალიზებულია პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე გლობალიზაციის გავლენის შედეგები. გლობალიზაციის დონის შესაფასებლად გამოყენებულია შვეიცარიის ეკონომიკური ინსტიტუტის მიერ შემუშავებული ინდექსი (KOFGI). პანელურ ანალიზზე დაყრდნობით, რომელიც მოიცავს პოსტსაბჭოთა 14 ქვეყანას 1996 წლიდან 2019 წლამდე პერიოდში, ნაჩვენებია, რომ გლობალიზაციის გავლენა ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითია და სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი. ამავდროულად, ნაშრომში განხილულია გლობალიზაციის ინდექსის შემადგენელი ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური ინდექსების გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე. დროითი მწკრივის ანალიზის მიხედვით, ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსი დადებით და სტატისტიკურად მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს საქართველოს ეკონომიკურ ზრდაზე, ხოლო პოლიტიკური და სოციალური გლობალიზაციის ინდექსების გავლენა სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი არ არის.

საკვანძო სიტყვები: გლობალიზაცია, პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკური ზრდა, გლობალიზაციის ინდექსი

გლობალიზაცია მრავალმხრივი პროცესია, რომელიც, ძირითადად, ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ განზომილებებს მოიცავს. ხშირად გლობალიზაციას ინტერნაციონალიზაციის სინონიმადაც გამოიყენებენ (Van der Hoek, 2001). თუმცა ინტერნაციონალიზაციამ საფუძველი მოუშადა გლობალიზაციის დაწყებას. ეკონომიკის გლობალიზაცია კი, წარმოებისა და კაპიტალის ინტერნაციონალიზაციის კანონზომიერი შედეგი და უფრო მაღალი სტადიაა (მექვაბიშვილი, 2021). აღნიშნული, თავის მხრივ, საქონლისა და მომსახურეობის, საერთაშორისო კაპიტალის, ტექნოლოგიებისა და ცოდნის ქვეყნებს შორის შეუზღუდავ მიმოსვლას მოიცავს. მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის მიხედვით (WTO), მე 19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან მოყოლებული, გლობალიზაციის სულ მცირე ორი ეპიზოდი დაფიქსირდა. აღნიშნული ეპიზოდებიდან უახლესი მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ დაიწყო, რასაც სატრანსპორტო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარებამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი და, შედეგად, ეკონომიკისა და ვაჭრობის გახანგრძლივებული ზრდა მოყვა (WTO, 2008).

თეორიული თვალსაზრისით გლობალიზაცია ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითად უნდა აისახოს, რადგან, მაგალითად, სატრანსპორტო სისტემების განვითარებისა და სავაჭრო ბარიერების შერბილების კვალდაკვალ, საერთაშორისო ვაჭრობაში ჩართულმა ქვეყნებმა, რომლებიც ფლობენ შეფარდებით უპირატესობას, უნდა ნახონ სარგებელი, რაც თავის მხრივ, მათი ეკონომიკის დამატებითი მასტიმულირებელია. უნდა აღინიშნოს, რომ გლობალიზაციის კომპლექსური შინაარსიდან გამომდინარე, მისი ეკონომიკურ ზრდაზე გავლენის რაოდენობრივი შეფასება დიდი ხნის განმავლობაში სირთულეს წარმოადგენდა. 2006 წელს დრეჰერმა შემოგვთავაზა გლობალიზაციის ინდექსი (KOF Index of Globalization), რომელიც ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ განზომილებებს მოიცავს. ამავე ავტორმა, გლობალიზაციის საკუთარ ინდექსზე დაყრდნობით, 123 ქვეყანაზე ჩაატარა ანალიზი, რომელიც 1970 წლიდან 2000 წლამდე მონაცემებს მოიცავდა.

აღნიშნული ანალიზის მიხედვით, გლობალიზაცია ეკონომიკურ ზრდაზე დადებით გავლენას ახდენს (Dreher, 2006). შედარებით მოგვიანებით, 2010 წელს, ჩანგმა და ლიმ ეკონომიკური განვითარებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (OECD) ნევრი ქვეყნებისათვის შეისწავლეს გლობალიზაციის გავლენა ეკონომიკურ ზრდაზე. ავტორებზე დაყრდნობით, განვითარებული ქვეყნებისათვის, გლობალიზაციას მოკლევადიან პერიოდში მცირე გავლენა აქვს ეკონომიკურ ზრდაზე, ხოლო ეფექტი გრძელვადიან პერიოდში გაცილებით დიდია (Chang & Lee, 2010). ევროკავშირის ქვეყნებზე ჩატარებული კვლევის მიხედვით, გლობალიზაცია აღნიშნული რეგიონის საშუალო ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითად აისახება (Polask & Sellner, 2011). 74 ქვეყანაზე ჩატარებული ანალიზის მიხედვით, კილიჩმა აღმოაჩინა, რომ ეკონომიკური და პოლიტიკური გლობალიზაცია ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითად მოქმედებს, ხოლო სოციალური გლობალიზაცია უარყოფითად. ამავე ავტორზე დაყრდნობით, ეკონომიკურ ზრდასა და პოლიტიკურ და სოციალურ გლობალიზაციას შორის ორმხრივი მიზეზ-შედეგობრივი კავშირია (Kilic, 2015). გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ განხორციელებულ კვლევაზე დაყრდნობით, კიჩარსლანმა და დუმრულმა დაასკვნეს, რომ პოლიტიკური გლობალიზაცია უარყოფით გავლენას ახდენს თურქეთის ეკონომიკურ ზრდაზე (Kılıçarslan & Dumrul, 2015). საინტერესოა ისლამური კოოპერაციის ორგანიზაციის (OIC) ნევრი ქვეყნებზე ჩატარებული ანალიზი, რომლის მიხედვითაც, გლობალიზაციის გავლენა ეკონომიკურ ზრდაზე განსხვავებულია ქვეყნების შემოსავლების დონის მიხედვით. კერძოდ, გლობალიზაცია მაღალი და საშუალო შემოსავლის მქონე ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითად აისახება, ხოლო დაბალი შემოსავლების მქონე ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე უარყოფითად (Samimi & Jenatabadi, 2014).

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, 1991 წლიდან, პოსტსაბჭოთა ქვეყნების დიდი ნაწილი მსოფლიო გლობალიზაციაში აქტიურად ჩაერთო. მოცემულ ნაშრომში ემპირიული კვლევის გამოყენებით ვაჩვენებთ თუ რა ეფექტი აქვს გლობალიზაციას პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე. გარდა ამისა, დროითი მწკრივებით აგებული მოდელის საფუძველზე შევაფასებთ საქართველოს ეკონომიკურ ზრდაზე პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური გლობალიზაციის გავლენის დონეს.

მონაცემები და მეთოდოლოგია

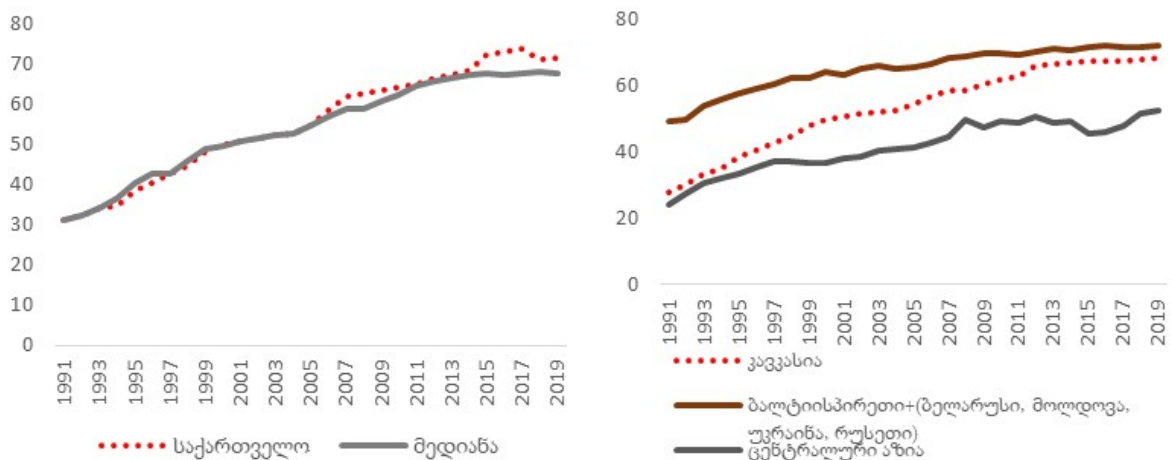
კვლევაში გამოყენებული მონაცემები მოიცავს 1991 წლიდან 2019 წლამდე პერიოდს. გლობალიზაციის ცვლადის როლში ვიხილავთ შვეიცარიის ეკონომიკური ინსტიტუტის მიერ შემუშავებულ ინდექსს (The KOF Globalisation Index – revisited, 2019). აღნიშნული ინდექსი აერთიანებს გლობალიზაციის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ ქვე-ინდექსებს. თავის მხრივ, ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსი მოიცავს სავაჭრო და ფინანსურ გლობალიზაციის ინდექსებს. პოლიტიკური გლობალიზაციის ინდექსი შეიცავს ისეთ მაჩვენებლებს, როგორცაა ქვეყანაში საელჩოების რაოდენობა, საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების რაოდენობა და გაერთიანებული ერების მშვიდობისმყოფელთა მისიების შეფასება. სოციალური გლობალიზაციის ინდექსი, თავის მხრივ, აერთიანებს კულტურული გლობალიზაციის, საინფორმაციო გლობალიზაციისა და ინტერპერსონალური გლობალიზაციის ინდექსებს. ნაშრომში გამოყენებული სხვა მონაცემების წყაროა მსოფლიო ბანკის მონაცემთა ბაზა.

უნდა აღინიშნოს, რომ 1991 წლიდან, პოსტსაბჭოთა ქვეყნების გლობალიზაციის ინდექსის მნიშვნელოვანი ზრდა დაინიშნა. წლების მიხედვით დათვლილ მედიანურ ინდექსზე დაყრდნობით (იხ. დიაგრამა 1), გლობალიზაციის დონე აღნიშნულ ქვეყნებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა. შესამ-

ჩნევია ის ფაქტიც, რომ გლობალიზაციის ზრდა ცენტრალური აზიის ქვეყნებში შედარებით ნელი ტემპით მიმდინარეობდა და გლობალიზაციის ინდექსის მედიანური მაჩვენებელი სხვა რეგიონების მაჩვენებელთან შედარებით დაბალია (იხ. დიაგრამა 1, მარჯვენა გრაფიკი). გამოსაყოფია 2014 წლიდან პოსტსაბჭოთა ქვეყნების მედიანური ინდექსის ზრდის შენელება. მოცემულ დინამიკას, ძირითადად, ის განაპირობებდა, რომ, მაგალითად, საქართველოში, აზერბაიჯანში, მოლდოვაში, უკრაინაში, ყაზახეთსა და სომხეთში სოციალური გლობალიზაციის ინდექსმა შეწყვიტა ზრდა. ამავდროულად, შესამჩნევია ზოგიერთ ქვეყანაში პოლიტიკური და ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსების შემცირებაც. უნდა აღინიშნოს, რომ დიაგრამა 1-ის მიხედვით (მარცხენა გრაფიკი), 2006 წლიდან, საქართველოსთვის დათვლილი გლობალიზაციის ინდექსი აღემატება პოსტსაბჭოთა ქვეყნებისთვის ინდექსის მედიანურ მაჩვენებელს. შესაბამისად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ 2006 წლიდან საქართველოში გლობალიზაციის გაუმჯობესების ტენდენცია უკეთესი იყო პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ცენტრალურ მაჩვენებელთან შედარებით.

დიაგრამა 1.

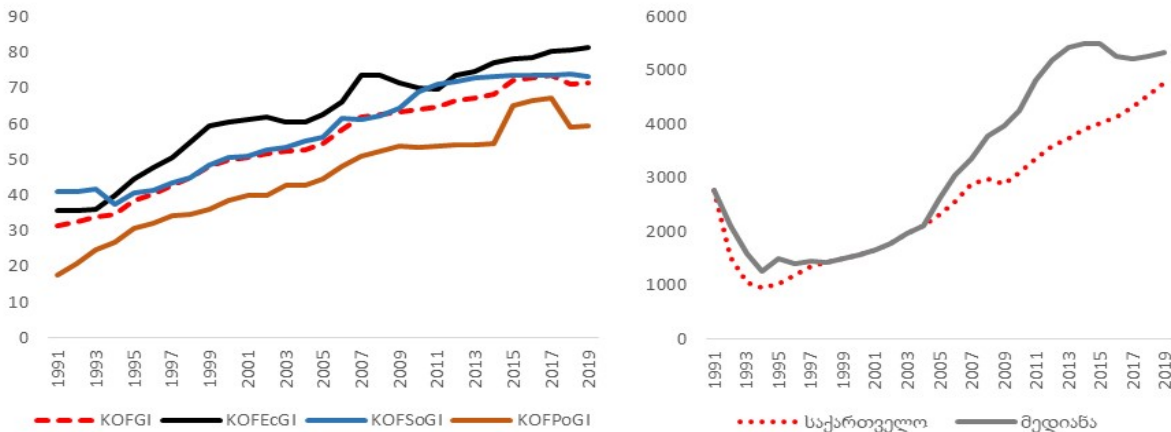
გლობალიზაციის ინდექსი პოსტსაბჭოთა ქვეყნებისათვის

წყარო: შვეიცარიის ეკონომიკური ინსტიტუტი, ავტორის გამოთვლები.

აღსანიშნავია ისიც, რომ 2017 წლიდან საქართველოს გლობალიზაციის ინდექსმა კლება დაიწყო, რასაც განაპირობებდა პოლიტიკური და სოციალური გლობალიზაციის ინდექსების შემცირება (იხ. დიაგრამა 2, მარცხენა გრაფიკი). ყურადღებას იქცევს დიაგრამა 2-ის მარჯვენა გრაფიკზე წარმოდგენილი დინამიკაც. კერძოდ, მთლიანი სამამულო პროდუქტი მოსახლეობის ერთ სულზე (GDP per Capita), რომელიც გამოსახულია დოლარში, 2015 წლის მუდმივი ფასით, მზარდი ტრენდით ხასიათდება. თუმცა გამოსაყოფია ის ფაქტი, რომ 2005 წლიდან საქართველოს მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად ჩამორჩა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებისთვის დათვლილ ანალოგიურ მედიანურ მაჩვენებელს.

გლობალიზაციის ინდექსის დეკომპოზიცია საქართველოსათვის (მარცხენა გრაფიკი).
 მთლიანი სამამულო პროდუქტი მოსახლეობის ერთ სულზე (მარჯვენა გრაფიკი)

შენიშვნა: KOFGI, KOFECGI, KOFSoGI და KOFPoGI აღნიშნავს აგრეირებულ, ეკონომიკურ, სოციალურ და პოლიტიკურ გლობალიზაციის ინდექსებს, შესაბამისად.

წყარო: შვეიცარიის ეკონომიკური ინსტიტუტი, მსოფლიო ბანკი.

იმისათვის, რომ შეგვეფასებინა პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე გლობალიზაციის გავლენა, გამოვიყენეთ პანელური მონაცემების ანალიზის ეკონომეტრიკული მოდელი, რომელსაც შემდეგი სახე აქვს:

$$gr\_gdp_{it} = \alpha_1 * gr\_KOFGI_{it} + \alpha_2 * gr\_cap\_form_{it} + \beta X_{it} + v_{it}$$

სადაც, gr_gdp_{it} არის მოსახლეობის ერთ სულზე მთლიანი სამამულო პროდუქტის წლიურ ზრდა; gr_KOFGI_{it} – გლობალიზაციის ინდექსის წლიურ ზრდა; $gr\_cap\_form_{it}$ – მთლიანი კაპიტალის ფორმირების წლიურ ზრდა. ინდექსები i და t პოსტსაბჭოთა ქვეყნებისა და დროის აღმნიშვნელია, შესაბამისად. X_{it} ვექტორი შეიცავს დამატებით ცვლადებს, რომელთა ჩართვა შესაძლოა მოდელისათვის მნიშვნელოვანი აღმოჩნდეს (უმუშევრობის დონე, სამუშაო ძალის მაჩვენებელი, მოსახლეობის ის წილი, რომელსაც სკოლის განათლება აქვს მიღებული); β -კოეფიციენტების ვექტორია, ხოლო v_{it} -კომპოზიტური შეცდომის აღმნიშვნელია.

ზემოთ მოყვანილ პანელურ მოდელთან ერთად, დამატებით, საქართველოს ეკონომიკისთვის, შევაფასეთ დროითი მწკრივების საფუძველზე აგებული ეკონომეტრიკული მოდელი იმ მიზნით, რომ გაგვეჩვენა რა როლი ითამაშა საანალიზო პერიოდში გლობალიზაციამ საქართველოს ეკონომიკურ ზრდაზე. მოდელის თეორიული ვარიანტი შემდეგი სახისაა:

$$gr\_gdp_t = \alpha_1 * gr\_KOFECGI_t + \alpha_2 * gr\_KOFPoGI_t + \alpha_3 * gr\_KOFSoGI_t + \alpha_4 * gr\_cap\_form_t + \beta X_t + v_t$$

სადაც, $gr\_KOFECGI_t$, $gr\_KOFPoGI_t$ და $gr\_KOFSoGI_t$ აღნიშნავს ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური გლობალიზაციის ინდექსების წლიურ ზრდას, შესაბამისად. დანარჩენი ცვლადები იმავე შინაარსისაა, როგორც მათ ზემოთ მოყვანილი პანელური მოდელის შემთხვევაში გააჩნდათ.

შედეგები

ჰაუსმანის ტესტზე დაყრდნობით, რომელიც შემთხვევითი ეფექტებისა (RE) და ფიქსირებული ეფექტების (FE) შეფასებებს შორის არჩევანის გაკეთებაში გვეხმარება, ზემოთ აღწერილი პანელური მოდელის შეფასება ფიქსირებული ეფექტების (FE) მიდგომით უნდა განხორციელდეს. აღნიშნული ტესტის შედეგს ამყარებს ასევე საღი აზრი იმის შესახებ, რომ თითოეულ ქვეყანას შესაძლოა გააჩნდეს დროში უცვლელი მახასიათებელი (მაგალითად მმართველობის ფორმა), რომელიც, გარკვეულწილად, შესაძლებელია კავშირში იყოს, როგორც მთლიანი კაპიტალის ფორმირებასთან, ისე გლობალიზაციის დონესთან. შესაბამისად FE შეფასების არჩევა გამართლებულია. გარდა ამისა, რაც არ უნდა ფილოსოფიურად მივუდგეთ დროში ფიქსირებული ინდივიდუალური ცვლადის ბუნებას, აგრეგირებული მონაცემებით პოლიტიკის ანალიზისას, FE თითქმის ყოველთვის უფრო დამაჯერებელია, ვიდრე RE (Wooldridge, 2013). შეფასების შედეგები მოცემულია ცხრილი 1-ში. როგორც მოსალოდნელი იყო, გლობალიზაციის ინდექსის კოეფიციენტი დადებითია და სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი. შესაბამისად, სრული საფუძვლი გვაქვს ჩავთვალოთ, რომ პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე გლობალიზაციამ დადებითი გავლენა მოახდინა.

ცხრილი 1.

პანელური მოდელის შეფასება FE მეთოდით

gr_gdp	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
gr_KOFGI	.323451	.1168501	2.77	0.006	.0935195	.5533824
gr_cap_for	.0789583	.0161814	4.88	0.000	.0471175	.1107991
_cons	.0417312	.0034368	12.14	0.000	.0349684	.0484939

წყარო: ავტორის გამოთვლები

დროითი მწკრივის ანალიზზე დაყრდნობით, საქართველოსათვის შეფასებული მოდელის შედეგები წარმოდგენილია ცხრილი 2-ში. უნდა აღინიშნოს, რომ, დიკი-ფულერის ტესტის მიხედვით, მოდელში გამოყენებული ყველა ცვლადი სტაციონალურია. ამავდროულად, ბრომ-გოდფრისა და ბრომ-პაგანის ტესტების მიხედვით მოდელში არ შეინიშნება სერიული კორელაცია და ჰეტეროსკედასტურობა. მოდელის შეფასებით მიღებული შედეგი გვიჩვენებს, რომ ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსი 10%-იანი მნიშვნელოვნების დონით დადებითად ზემოქმედებდა ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაზე. აღნიშნულ ფაქტს დიდ წილად განაპირობებს ის გარემოება, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვების პერიოდიდან, საქართველოში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საგარეო სავაჭრო ბრუნვა, პირდაპირი და პორტფელური ინვესტიციების მოცულობა, სავაჭრო და საერთაშორისო საინვესტიციო შეთანხმებების რაოდენობა. გარდა ამისა, შემცირდა საგარეო ვაჭრობასთან დაკავშირებული შეზღუდვები და გადასახადები. სწორედ ჩამოთვლილი ფაქტორებია გაერთიანებული ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსში და, შესაბამისად, ამ უკანასკნელის დადებითი გავლენა ეკონომიკურ ზრდაზე სავსებით საფუძვლიანია. პოლიტიკურ და სოციალურ გლობალიზაციის ინდექსებსაც დადებითი გავლენა აქვთ ეკონომიკურ ზრდაზე, თუმცა მათი ეფექტი სტატისტიკურად არ არის მნიშვნელოვანი (იხ. ცხრილი 2). უნდა აღინიშნოს, რომ სოციალური გლობალიზაციის ინდექსი, ერთი მხრივ, შეიცავს ისეთ ცვლადებს (აეროპორტების რაოდენობა, საერთაშორისო სტუ-

დენტების რაოდენობა, კაბელური და მობილური ტელეფონების გამომწერთა რიცხვი, ინტერნეტისა და ტელევიზიის ხელმისაწვდომობა, პრესის დამოუკიდებლობა და სხვა) რომლებიც, წესით, ეკონომიკურ ზრდაზე არ უნდა მოქმედებდნენ მოკლევადიან პერიოდში. ხოლო, მეორე მხრივ, ზემოთ ხსენებულში დამატებით გაერთიანებულია ცვლადები (ფულადი ტრანსფერები, საერთაშორისო ტურიზმი, ადამიანური კაპიტალი, გენდერული ბალანსი და სხვა), რომელთა გავლენა ეკონომიკურ ზრდაზე დადებითი უნდა იყოს. შესაბამისად, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ მიუხედავად იმისა, რომ სოციალური გლობალიზაციის ინდექსი დროში მზარდია (დიაგრამა 2, მარცხენა გრაფიკი), აღნიშნული, ძირითადად, იმ ცვლადების ზრდით არის განპირობებული, რომლებსაც ეკონომიკურ ზრდაზე მოკლევადიან პერიოდში გავლენა არ აქვთ. რაც შეეხება პოლიტიკური გლობალიზაციის ინდექსს, მასში გაერთიანებულია ისეთი ცვლადები (საელჩოების რაოდენობა, საერთაშორისო ორგანიზაციების, ხელშეკრულებებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების რაოდენობა და სხვა), რომლებსაც, სავარაუდოა, რომ ეკონომიკურ ზრდაზე გავლენა არ აქვთ მოკლევადიან პერიოდში. აღნიშნულ მსჯელობაზე დაყრდნობით, შეიძლება ითქვას, რომ, როცა ხდება გლობალიზაციის მოკლევადიანი გავლენის ანალიზი ეკონომიკურ ზრდაზე, ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსის ცალკეულ ამხსნელ ცვლადად განხილვა სრულიად საკმარისია. თუმცა, საინტერესოა, რომ რუმინეთისათვის ჩატარებული ანალიზის მიხედვით, ეკონომიკური და პოლიტიკური გლობალიზაციის ინდექსები დადებით და მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ რუმინეთის ეკონომიკურ ზრდაზე, ხოლო სოციალური გლობალიზაციის ინდექსი უარყოფითად მოქმედებს ამ უკანასკნელზე (Olimpia & Stela, 2017). ამავდროულად, თურქეთისათვის ჩატარებული კვლევის მიხედვით, პოლიტიკური გლობალიზაცია თურქეთის ეკონომიკურ ზრდაზე უარყოფითად აისახება და ეს შეფასებაც სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია (Kılıçarslan & Dumrul, 2015).

ცხრილი 2.

მოდელის შეფასება საქართველოსთვის

gr_gdp	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
gr_KOFEcGI	.3883213	.217672	1.78	0.090	-.0672715	.843914
gr_KOFFoGI	.0511711	.1462331	0.35	0.730	-.2548983	.3572405
gr_KOFSoGI	.0834065	.2907002	0.29	0.777	-.525036	.691849
gr_cap_for	.0201329	.009723	2.07	0.052	-.0002176	.0404835
_cons	.0490051	.0113534	4.32	0.000	.025242	.0727681

წყარო: ავტორის გამოთვლები

დასკვნა

გლობალიზაცია კომპლექსური პროცესია, რომელიც ქვეყნებს შორის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ ურთიერთდამოკიდებულებას ზრდის. წარმოდგენილ სტატიაში გაანალიზებულია, ერთი მხრივ გლობალიზაციის აგრეგირებული ინდექსის გავლენა პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე, მეორე მხრივ კი – გლობალიზაციის შემადგენელი სამი ქვე-ინდექსის გავლენა საქართველოს ეკონომიკურ ზრდაზე. პანელური მონაცემების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ

გლობალიზაცია დადებითად აისახება პოსტსაბჭოთა ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდაზე. ცალკეულ ქვეყნებთან მიმართებით გლობალიზაციის როლი შეიძლება არაერთგვაროვნად შეფასდეს. მაგალითად, საქართველოს შემთხვევაში, ჩვენი კვლევის მიხედვით, ეკონომიკის ზრდაზე დადებითად მხოლოდ ეკონომიკური გლობალიზაციის ინდექსი მოქმედებს. არსებული დროითი მწკრივების მონაცემები პოლიტიკური და სოციალური გლობალიზაციის ინდექსების საქართველოს ეკონომიკის ზრდაზე გავლენის ეფექტის შესახებ საკმარის სტატისტიკურ მტკიცებულებას არ იძლევა.

ლიტერატურა:

1. მექვაბიშვილი, ე. (2021). ეკონომიკის გლობალიზაციის პარადოქსები. VI საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“, (გვ. 215-221).
2. Chang, C. P., & Lee, C. C. (2010). Globalization and Economic Growth: A Political Economy Analysis for OECD countries. *Global Economic Review*, 39, 151-173.
3. Dreher, A. (2006). Does Globalization Affect Growth? Evidence from a new Index of Globalization. *Applied Economics*, 38, 1091-1110.
4. Gygli, S., Haelg, F., Potrafke, N., & Sturm, J. E. (2019). The KOF Globalisation Index – revisited. *Review of International Organizations*.
5. Kilic, C. (2015). Effect of globalization on economic growth: a panel data analysis for developing countries. *Economic Insights-Trends and Challenges*, 14, 1-14.
6. Kiliçarslan, Z., & Dumrul, Y. (2015). The Impact of Globalization on Economic Growth: Empirical Evidence from the Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 115-123.
7. Olimpia, N., & Stela, D. (2017). IMPACT OF GLOBALISATION ON ECONOMIC GROWTH IN ROMANIA: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF ITS ECONOMIC, SOCIAL AND POLITICAL DIMENSIONS. *DE GRUYTER*, 29-40.
8. Polask, W., & Sellner, R. (2011). Does Globalization Affect Regional Growth? Evidence for NUTS-2 Regions in EU-27. *DANUBE*, 4, 23-65.
9. Samimi, P., & Jenatabadi, H. S. (2014). Globalization and Economic Growth: Empirical Evidence on the Role of Complementarities. *PLoS ONE*.
10. Van der Hoek, M. (2001). Post-Soviet Globalization. *South African Journal of Economic and Management Sciences*.
11. Wooldridge, J. M. (2013). *Introductory Econometrics: A Modern Approach*.
12. World Trade Organization (WTO), (2008). World Trade Report 2008 Trade in A Globalizing World, World Trade Report.

Globalization and post-Soviet Countries'

Economic Growth: Empirical analysis

Gurgenidze Beka

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

PhD student

SUMMARY

Globalization is a complicated process, which is not a new phenomenon. It has three main dimensions: political, social and economic. Considering a complex content of globalization, an important problem of researchers was related to quantitatively express the effect of globalization on economic growth. After the construction of different indexes measuring globalization in different countries, many authors estimated the impact of globalization on economic growth. This article empirically analyzes the effects of globalization on the economic growth of post-Soviet countries. The index developed by the Swiss Economic Institute (KOFGI) is used to assess the level of globalization. Based on a panel data analysis covering 14 post-Soviet countries in the period from 1996 to 2019, it is shown that the impact of globalization on economic growth is positive and statistically significant. In addition, the paper discusses the influence of the economic, political and social indices, which are included in the globalization index, on the Georgian economy. According to the time series analysis, the economic globalization index has a positive and statistically significant effect on the economic growth in Georgia, while the influence of the political and social globalization indices is statistically insignificant.